

ÇOK BOYUTLU SPORTMENLİK YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE UYARLAMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Gülfem SEZEN-BALÇIKANLI*

ÖZET

Çalışmanın amacı, Vallerand ve arkadaşlarının (1997) geliştirdiği çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeğinin (Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale-MSOS) Türkçe versiyonunun geçerliği ve güvenilirliğini test etmektir. MSOS'un Türkçeye çevrilmesi aşamasında Back-Translation (çeviri-tekrar çeviri) tekniği uygulanmıştır. Kültürlerarası farklılıkların ve maddelerin anlaşılabilirliğinin test edilmesi için ölçek Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda okuyan ve tesadüfi yöntemle seçilen 300 öğrenciye uygulanmıştır. İstatistiksel analizler sonucunda ortaya çıkan sonuçlara göre anlaşılmayan maddeler gözden geçirilerek düzeltilmiş ve aynı guruba ölçek tekrar uygulanmıştır. Çeviri ve pilot çalışma aşamasından sonra elde edilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Ankara'da bulunan çeşitli futbol kulüplerinden tesadüfi yöntemle seçilen 110 futbolcu üzerinde yapılmıştır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (MSOS-25) 25 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Orijinal MSOS'un alt boyutlarını; Sosyal Normlara Uyum, Kurallara ve Yönetime Saygı, Sporda Sorumluluklara Bağlılık, Rakibe Saygı ve son olarak Negatif Yaklaşımlar oluşturmaktadır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nde bulunan 25 madde 5 alt boyuta ait ilk faktör analizi sonucunda "Negatif Yaklaşımlar" boyutunda bulunan 5 maddenin (Madde 5, 10, 15, 20, 25) çalışmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan ikinci faktör analizinde çalışmaya bu alt boyut eklenmemiştir. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Türkçe versiyonu 4 faktörlü bir yapıya ve 20 maddeye sahiptir. Cronbach Alpha değerleri ise; Faktör 1 (Sosyal Normlara Uyum) 0,86; Faktör 2 (Kurallara ve Yönetime Saygı) 0,83; Faktör 3 (Sporda Sorumluluklara Bağlılık) 0,91; Faktör 4 (Rakibe Saygı) 0,82'dir. Değerler, yüksek derecede güvenilir düzeyindedir. Elde edilen sonuçlara göre Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sportmenlik, Sportmenlik Yönelimi, Geçerlik, Güvenirlik.

* Arş. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara

**THE TURKISH ADAPTATION OF MULTIDIMENSIONAL
SPORTSPERSONSHIP ORIENTATION SCALE-MSOS: A RELIABILITY
AND VALIDITY STUDY**

ABSTRACT

It is the aim of this study is to test the validity and reliability of the Turkish version of Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale-MSOS developed by Vallerand et al (1997). Translation-Back-Translation technique was employed during the process of Turkish translation of MSOS. In order to test the understandability of cultural differences and of the items, the scale was administered to randomly selected 300 students from The School of Physical Education and Sports, Gazi University. In light of the results emanating from the statistical analysis, the unapparent items were revised and the scale was administered to the same group once again. Following this process, a reliability and validity study was carried out with randomly selected 110 soccer players from various soccer clubs in Ankara. MSOS is a 5-likert scale of 25 items composed of 5 subdimensions. The original MSOS contains 5 subdimensions: "respect for social convention", "respect for rules and officials", "respect for one's full commitment", "respect for opponents" and "negative approach towards sportspersonship". On the basis of the first factor analysis related to 25 items (5 subdimensions) of Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale-MSOS, it was recognized that 5 items of negative approach towards sportspersonship (items 5, 10, 15, 20, 25) did not work. This subdimension was not included in the second factor analysis. The Turkish version of Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale-MSOS had four factors and 20 items. Cronbach Alpha values are respectively 0,86 for Factor 1 (respect for social convention), 0,83 for Factor 2 (respect for rules and officials), 0,91 for Factor 3 (respect for one's full commitment) and 0,82 for Factor 4 (respect for opponents). The values are highly reliable. It can be concluded that The Turkish version of Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale-MSOS has a reliable and valid structure.

Key words: *Sportspersonship, Sportspersonship Orientation, Validity, Reliability.*

GİRİŞ

Günümüzde, sporda ahlaksal bakış açısına yönelik araştırmalar merak uyandırmaktadır. Spor ahlakına yönelik yapılan çalışmalar günden güne çeşitlenerek artmaktadır. Sporda ve günlük hayatta ahlaksal yargı, saldırganlık (Bredemier ve

ark. 1986; Bredemier 1994), sportmenlikte kişisel ve çevresel faktörler (Stornes 2001), spor yapan ve yapmayan kişilerdeki ahlaksal gelişim (Bredemier, Shields, 1986), sporda antisosyal ve prososyal davranışlar (Kavussanu, Seal, Phillips 2006; Kavussanu, 2006), sporda ahlaksal akıl yürütme ve ahlaksal davranış (Jones, Mcnamee 2000), motivasyonel iklim ve sportmenlik (Lemyre, Roberts, Ommundsen, 2002; Stornes, Ommundsen, 2004; Gano-Owerway ve ark. 2005), sportmenlik yönelimi (Vallerand ve ark. 1997) ile ilgili araştırmalar spor ahlakına farklı bakış açıları getirmektedir.

Sportmenlik kavramının yaygın anlayışı genellikle spordaki sosyo-ahlaki ilişki hakkındaki normatif standartlarla ilgilidir. Sportmenlik, spor ruhuna uygun olarak nasıl davranılacağını ileri süren erdemli davranışsal eğilimleri anlatmaktadır (Stornes, Bru, 2002). Sportmenlik kavramını sorumlu ve düşünceli bir sporcu olarak rekabetin ve dürüstlüğün ifadesi şeklinde tanımlandığı gibi ayrıca; yüce gönüllülük, saygı, kibarlık, cana yakınlık, şefkat, altruizm, cömertlik gibi kavramlarla da ifade edilmektedir (Stornes, Ommundsen, 2004). Basit bir tanımla sportmenlik kavramı sporcuların oyunu oynamaya nasıl yönlendirildiği ile ilgilidir. Sportmenliğin nasıl anlaşılması gerektiğine dair üç teorik yaklaşım bulunmaktadır. İlki, sosyobilişsel teoridir. Bu teoride modelleme ve pekiştirme sporcuların rekabet içeren durumlarda uygun olan ve olmayan davranışlarını belirlemektedir. İkinci yaklaşım yapısalcı gelişim modellerindeki kavramlardan ve özellikle ahlaki mantıktan söz etmektedir. Ahlaki diyalog yoluyla bir kişinin uzlaşma kapasitesinin sportmenlik ile ilişkilendirilen benzer eğilimleri ileri sürerek saldırganlık üzerine etkilerini göstermektedir. Son yaklaşım ise, sosyopsikolojik yaklaşımdır. Sportmenliğin sosyopsikolojik modeli temel alan yönü bulunmaktadır. Sosyopsikolojik yaklaşımda sportmenliğin; sportmenlik yönelimi, sportmenlik yöneliminin gelişimi ve sportmenliğe yönelik davranışlar olmak üzere üç anahtar elementi bulunmaktadır (Valleran, Losier, 1994). Vallerand ve Losier sosyopsikolojik modeli, sportmenlik ve kişisel karar arasındaki ilişki olarak açıklamaktadır (Chantal, Bernache-Assolant, 2003).

Vallerand ve arkadaşlarının (1997) araştırmasında, farklı branşlardaki sporculardan, sportmenliğe yönelik çeşitli durum ve davranışları değerlendirmeleri istenmiştir. Bu değerlendirmeden ortaya çıkan faktör analizi sonuçları sportmenlik davranışlarının güvenilir bir şekilde beş boyut altında toplanabileceğini ortaya koymaktadır. İlk boyutta, sporcular tüm antrenmanlara ve müsabakalara katılarak, yoğun bir şekilde çalışarak, kendi hatalarını kabul ederek ve gelişmeye çalışarak sporda sorumluluklara bağlılıklarını göstermektedir. İkinci boyut, müsabakadan sonra tokalaşma, rakibin iyi performansını fark etme ve iyi bir kaybeden olma gibi

sporda karşılaşılabilen sporda sosyal normlara uyum ile ilgilidir. Üçüncü boyutta, görevlilerin çok yeterli olmadığı zamanlarda bile kurallara saygı ve bağlılık vurgulanmaktadır. Rakibe saygı olarak bilinen dördüncü boyut, sakatlanmış oyuncudan haksız bir şekilde yararlanmayı reddetme ve rakibe kendi malzemelerini ödünç verme gibi davranışlarla ifade edilmektedir. Son olarak, beşinci boyutta, sportmenliğe dair olan yaklaşım negatiftir. Burada, bir sporcu ne pahasına olursa olsun kazanma anlayışını benimser, hata yaptıktan sonra sinirlenir ve bireysel ödül ve madalya için rekabet eder. Özetle, sportmenlik, spor katılımına yönelik olumsuz bir yaklaşımın eksikliği ve spora duyulan sorumluluğun yanı sıra sporda sosyal normlara, rakibe, kurallara ve yönetmeliklere saygı ve bağlılık şeklinde tanımlanabilir. İlgili literatür incelendiğinde Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeğinin hentbol (Stornes, Bru, 2002), basketbol, voleybol (Tsai, Fung, 2005), futbol (Kavussanu, Seal, Phillips, 2006) gibi değişik spor branşlarında uygulandığı; motivasyonel iklim ve sportmenlik yönelimi ilişkisine yönelik araştırmalarda (Chantal ve ark. 2005; Stornes, Ommundsen, 2004; Gano-Overway ve ark. 2005; Miller, Roberts, Ommundsen, 2004) kullanıldığı ve değişik dillere uyarlamasının yapıldığı (Chi, 2009; Stornes, Bru, 2002) görülmektedir. Bu çerçeveden hareketle Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeğinin Türk örneklem grubu üzerinde de uyarlama çalışması yapılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Veri Toplama Aracı

Vallerand ve arkadaşlarının (1997) geliştirdiği Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (MSOS-25) 25 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Orijinal MSOS’un alt boyutlarını; Sosyal Normlara Uyum (örn: Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.), Kurallara ve Yönetime Saygı (örn: Hakem kararlarına uyarım.), Sporda Sorumluluklara Bağlılık (örn: Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam), Rakibe Saygı (örn: Yere düşen rakibimin kalkması için elimi uzatırım.) ve son olarak Negatif Yaklaşımlar (örn: Sporda kupa, madalya ve onurum için yarışırım.) oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Çeviri Aşaması

MSOS’un Türkçeye çevrilmesi aşamasında Back-Translation (çeviri-tekrar çeviri) tekniği uygulanmıştır. Ölçek öncelikle İngiliz Dili Eğitimi ile Beden Eğitimi ve Spor alanından iki araştırmacı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ayrıca ölçek araştırmacı tarafından da Türkçeye çevrilmiştir. Elde edilen çevirilerin maddeleri

karşılaştırılmış, benzerlik gösteren maddeler belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonu daha sonra İngiliz Dili Eğitimi alanında başka bir uzman tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Ölçeğin orijinal versiyonu ile tekrar İngilizceye çevrilen versiyonu araştırmacı tarafından karşılaştırılarak en iyi temsil gücüne sahip maddeler alınmıştır. Kültürlerarası farklılıkların ve maddelerin anlaşılabilirliğinin test edilmesi için ölçek Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda okuyan ve tesadüfi yöntemle seçilen 300 öğrenciye uygulanmıştır. İstatistiksel analizler sonucunda ortaya çıkan sonuçlara göre anlaşılmayan maddeler gözden geçirilerek düzeltilmiş ve aynı gruba ölçek tekrar uygulanarak elde edilen sonuçlar doğrultusunda ölçeğe son şekli verilmiştir.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Aşaması

Çeviri ve pilot çalışma aşamasından sonra elde edilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Ankara'da bulunan çeşitli futbol kulüplerinden tesadüfi yöntemle seçilen 110 futbolcu üzerinde yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin yapı güvenirliğini test etmek için Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis-PCA) uygulanmıştır. Ölçeğin uygulanması ile elde edilen puanların güvenirliği Cronbach Alpha güvenirlik kat sayısı ile test edilmiştir.

Geçerlik

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin yapı güvenirliğini test etmek için faktörlerin elde edilmesinde en yaygın kullanıma sahip olan Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis-PCA) uygulanmıştır.

Faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi, az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel yöntemdir (Büyüköztürk, 2006). Bu yöntemde, değişkenler arasındaki maksimum varyansı açıklayan birinci faktör hesaplanır. Kalan maksimum miktardaki varyansı açıklamak için ikinci faktör hesaplanır ve bu durum böylece devam eder. Önemli olan nokta analiz sonucunda elde edilen faktörlerin arasında korelasyon olmamasıdır (Kalaycı, 2008).

Faktör analizinin ilk aşaması, veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığının belirlenmesidir. Bunun için Barlett Testi ve KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) Testi kullanılmaktadır. Barlett testi, korelasyonlar matrisinde değişkenlerin

en azından bir kısmı arasında yüksek oranlı korelasyonlar olduğu olasılığını test etmektedir. KMO testi ise, gözlenen korelasyon kat sayıları büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarının büyüklüğünü karşılaştıran bir indekstir. KMO oranının 0.5'in üzerinde olması gerekir. Oran ne kadar yüksek olursa veri seti faktör analizi yapmak için o kadar iyidir denilebilir (Kalaycı, 2008). Bu araştırmada, faktör analizi için alınan örneklemin yeterliliğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre KMO Testi değeri 0,887 (çok iyi); Barlett Testi ise anlamlı (1414,615) bulunmuştur.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nde bulunan 25 madde 5 alt boyuta ait ilk faktör analizi sonucunda "Negatif Yaklaşımlar" boyutunda bulunan 5 maddenin (Madde 5, 10, 15, 20, 25) çalışmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan ikinci faktör analizinde çalışmaya bu alt boyut eklenmemiştir. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Türkçe versiyonu 4 alt faktöre ve 20 maddeye sahiptir.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin faktör analizi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör Ortak Varyansı	Döndürme Sonrası Yük Değeri			
		Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
Faktör 1: Sosyal Normlara Uyum					
Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.	.767	.531			
Bir yenilgiden sonra rakip takım antrenörü ile tokalaşırım.	.580	.774			
Bir yarışmadan sonra rakibimi iyi performansından dolayı kutlarım.	.686	.746			
Galip geldiğimde bile, kaybeden rakibimin gayretini takdir ederim.	.710	.569			
Kazansam da kaybetsem de rakibimle tokalaşırım.	.718	.554			
Faktör 2: Kurallar ve Yönetime Saygı					
Hakem kararlarına uyarım.	.715		.652		
Oyun kurallarına saygı duyar ve uyarım.	.780		.610		
Yaptığım sporun tüm kurallarına mutlaka uyarım.	.786		.579		
Hatalı karar verdiğinde bile hakeme saygımı kaybetmem.	.462		.739		
Hakemler dışında, resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim.	.464		.705		
Faktör 3: Sporda Sorumluluklara Bağlılık					
Kaybedeceğimden emin olsam bile maçta elimden gelen çabayı gösteririm.	.772			.799	
Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam.	.753			.761	
Eksikliklerimi gidermek için neler yapacağımı düşünürüm.	.801			.796	
Tüm antrenmanlara katılmak benim için önemlidir.	.723			.808	
Antrenmanlarda elimden gelen her şeyi yaparım.	.764			.792	
Faktör 4: Rakibe Saygı					
Yere düşen rakibimin kalkmasına yardım için elimi uzatırım.	.655				.657
Eğer elimden gelirse, haksız bir şekilde oyundan atılmak üzere olan rakibimin oyunda kalması için hakemle konuşurum.	.245				.731
Rakibim sakatlandığında, yardım alabilmesi için hakemden oyunu durdurmasını isterim.	.711				.625
Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım.	.249				.769
Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm.	.436				.798

Açıklanan Varyans: **Toplam:** %69.511
Faktör 1: %28.431 **Faktör 2:** %14.344
Faktör 3: %13.802 **Faktör 4:** %12.935

Güvenirlilik

Ölçeğin uygulanması ile elde edilen puanların güvenirliliği Cronbach Alpha güvenirlilik kat sayısı ile test edilmiştir. Ölçeğin güvenirliliğini test etmek amacıyla yapılan analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Faktörler	Cronbach Alpha
Faktör 1: Sosyal Normlara Uyum	0,86
Faktör 2: Kurallara ve Yönetime Saygı	0,83
Faktör 3: Sporda Sorumluluklara Bağlılık	0,91
Faktör 4: Rakibe Saygı	0,82

Tablo 2’ye göre alt faktörler için Cronbach Alpha değerleri; Faktör 1 (Sosyal Normlara Uyum) 0,86; Faktör 2 (Kurallara ve Yönetime Saygı) 0,83; Faktör 3 (Sporda Sorumluluklara Bağlılık) 0,91; Faktör 4 (Rakibe Saygı) 0,82’dir. Elde edilen bu değerler, yüksek derecede güvenilir düzeyindedir.

TARTIŞMA

Çalışmanın amacı, çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği (Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale-MSOS) Türkçe versiyonunun geçerliği ve güvenirliliğini test etmektir.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (MSOS–25) 25 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Orijinal MSOS’un alt boyutlarını; Sosyal Normlara Uyum (örn: Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.), Kurallara ve Yönetime Saygı (örn: Hakem kararlarına uyarım.), Sporda Sorumluluklara Bağlılık (örn: Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam), Rakibe Saygı (örn: Yere düşen rakibimin kalkması için elimi uzatırım.) ve son olarak Negatif Yaklaşımlar (örn: Sporda kupa, madalya ve onurum için yarışırım.) oluşturmaktadır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği’nde bulunan 25 madde 5 alt boyuta ait ilk faktör analizi sonucunda “Negatif Yaklaşımlar” boyutunda bulunan 5 maddenin (Madde 5, 10, 15, 20, 25) çalışmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan ikinci faktör

analizinde çalışmaya bu alt boyut eklenmemiştir. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Türkçe versiyonu 4 alt faktöre ve 20 maddeye sahiptir. Faktör analizi sonucunda ulaşılan bu 4 faktörlü yapı Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin (MSOS) Türkçe versiyonunun geçerli olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Ölçeğin güvenilirliği test edildiğinde ise Cronbach Alpha değerleri; Faktör 1 (Sosyal Normlara Uyum) 0,86; Faktör 2 (Kurallara ve Yönetime Saygı) 0,83; Faktör 3 (Sporda Sorumluluklara Bağlılık) 0,91; Faktör 4 (Rakibe Saygı) 0,82'dir. Değerler.82 ve.91 arasında değişmekte ve yüksek derecede güvenilir düzeyindedir.

Elde edilen sonuçlara göre, Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği Türkçe versiyonunun sporcuların sportmenlik yönelimlerini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

KAYNAKLAR

- Bredemeier B, Weiss M, Shields D, Cooper B. (1986). The Relationship of Sport Involvement with Children's Moral Reasoning and Aggression Tendencies. *Journal of Sport Psychology*; 8(4): 304–318.
- Bredemeier JB, Shields D. (1986). Moral Growth Among Athletes and Nonathletes: A Comparative Analysis. *The Journal of Genetic Psychology*; 147(1): 7-18.
- Bredemeier JBL. (1994). Children's Moral Reasoning and Their Assertive, Aggressive, and Submissive Tendencies in Sport and Daily Life. *Journal of Sport & Exercise Psychology*; 16(1): 1-14.
- Büyüköztürk Ş. (2006). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Chantal Y, Bernache-Assollant I. (2003). A Prospective Analysis of Self-Determined Sport Motivation and Sportspersonship Orientations. *Athletic Insight. The Online Journal of Sport Psychology* [serial online] 2003; 5(4).
URL: <http://www.athleticinsight.com/vol51554/sportspersonship.html>.
- Chantal Y, Robin P, Vernet JP, Bernache-Assollant I. (2005). Motivation, Sportspersonship, and Athletic Aggression: A Mediatonal Analysis. *Psychology of Sport and Exercise*; 6(2): 233-249.
- Chi L. (2009). Predictors of Sportspersonship Behaviors in the athletes of Primary Schools: An Examinations of Personal Attitudes and Social Influences.
URL: <http://ntuer.lib.edu.tw/handle/392430000/794>
- Gano-Overway LA, Guivernau M, Magyar MT, Waldron JJ, Ewing ME. (2005). Achievement Goal Perspectives, Perceptions of the Motivational Climate, and Sportspersonship: Individual and Team Effects. *Psychology of Sport and Exercise*; 6(2): 215-232.
- Jones C, McNamee M. (2000). Moral Reasoning, Moral Action, and the Moral Atmosphere of Sport. *Sport, Education and Society*; 5(2): 131-146.

- Kalaycı Ş. (2008). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, 3. Baskı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kavussanu M, Seal AR, Phillips DR (2006). Observed Prosocial and Antisocial Behaviours in Male Soccer Teams: Age Differences Across Adolescence and the Role of Motivational Variables. *Journal of Applied Sport Psychology*; 18(4): 326-344.
- Kavussanu M. (2006). Motivational Predictors of Prosocial and Antisocial Behaviour in Football. *Journal of Sport Science*; 24(6): 575-588.
- Lemyre PN, Roberts GC, Ommundsen Y. (2002). Achievement Goal Orientations, Perceived Ability, and Sportsmanship in Youth Soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*; 14(2): 120-136.
- Miller WB, Roberts C, Ommundsen Y. (2004). Effect of Motivational Climate on Sportsmanship Among Competitive Youth Male and Female Football Players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*; 14: 193-202
- Stornes T, Bru E. (2002). Sportsmanship and Perceptions of Leadership: An Investigation of Adolescent Handball Players' Perception of Sportsmanship and Associations with Perceived Leadership. *European Journal of Sport Science*; 2(6): 1-15.
- Stornes T, Ommundsen Y. (2004). Achievement Goals, Motivational Climate and Sportsmanship: A Study of Young Handball Players. *Scandinavian Journal of Education*; 48(2): 205-221.
- Stornes T, Ommundsen Y (2004). Achievement Goals, Motivational Climate and Sportsmanship: a Study of Young Handball Players. *Scandinavian Journal of Education*; 48(2): 205-221.
- Stornes T. (2001). Sportsmanship in Elite Sports: On the Effects of Personal and Environmental Factors on the Display of Sportsmanship Among Elite Male Handball Players. *European Physical Education Review*; 7(3): 283-304.
- Tsai E, Fung L. (2005). Sportsmanship in Youth Basketball and Volleyball Players. [serial online] [14.03.2007].
URL: <http://www.athleticinsight/Vol7Iss2/Sportsmanship.htm>.
- Vallerand RJ, Briere NM, Blanchard C, Provencher P. (1997). Development and Validation of the Multidimensional Sportsmanship Orientations Scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*; 19(2): 197-206.
- Vallerand RJ, Losier GF. (1994). Self-Determined Motivation and Sportsmanship Orientation: An Assessment of Their Temporal Relationship. *Journal of Sport & Exercise Psychology*; 16: 229-245.